

Van : college van burgemeester en wethouders

Datum : 28 januari 2020

Portefeuillehouder(s) : Wethouder De Weger

Portefeuille(s) : Ruimtelijke Ordening

Contactpersoon : I. Wesselingh

Tel.nr. : 0348 42 8559

E-mailadres : wesselingh.i@woerden.nl

Onderwerp:

Regionaal Position Paper Lopikerwaard

Kennisnemen van:

Regionaal position paper Lopikerwaard (versie 20 januari 2020) als bouwsteen in de verdere uitwerking van de regionale omgevingsagenda Lopikerwaard en als input van de gezamenlijke Lopikerwaard-gemeenten in het proces van de totstandkoming van het REP en POVI.

Inleiding:

Op 21 maart 2019 heeft de gemeenteraad besloten in te stemmen met de startnotitie Regionale Omgevingsagenda Lopikerwaard. De stuurgroep Lopikerwaard (portefeuillehouders Ruimte van de 5 gemeenten) heeft een tussenstap in gebracht in dit proces naar deze omgevingsagenda Lopikerwaard. Met het opstellen van deze Regionaal position paper Lopikerwaard van de 5 gemeenten zijn de gedeelde opgaven en ambities voor onze regio geïnventariseerd. Op 15 januari 2020 tijdens de Radenconferentie Lopikerwaard in Benshop is de position paper verder aangescherpt door de aanwezige raadsleden van de 5 gemeenten. Deze aangescherpte versie ligt nu voor.

Kernboodschap:

Doel van deze Regionaal position paper Lopikerwaard is:

- Bouwsteen voor Regionale Omgevingsagenda Lopikerwaard
- Inzicht in de gedeelde opgaven en ambities voor de Regio Lopikerwaard vanuit de gezamenlijke Lopikerwaard-gemeenten
- Gezamenlijke inzet en lobby vanuit regio Lopikerwaard in (boven-)regionale en provinciale samenwerkings- en beleidsprocessen vanuit onze gedeelde opgaven en ambities.

Financiën:

De kosten van deze position paper bedragen ca €2.000 excl. BTW per deelnemer. Deze kosten worden gedekt uit het beschikbare budget voor de Omgevingswet.

Vervolg:

De komende maanden zal verder gewerkt worden aan de Omgevingsagenda Lopikerwaard. Deze omgevingsagenda wordt ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraden. Deze omgevingsagenda dient als bouwsteen voor de eigen lokale omgevingsvisie.

Bijlage:

- Regionaal position paper Lopikerwaard (versie 20 januari 2020) Corsanummer: 20.001558
-

De secretaris,

drs. M.H.J. van Kruisbergen MBA

De burgemeester,

V.J.H. Molkenboer

REGIONAAL POSITION PAPER LOPIKERWAARD

BOUWEN AAN GEZONDE EN VITALE KERNEN
SAMEN WERKEN AAN EEN KRACHTIGE REGIONALE ECONOMIE
ACTIEF VERKENNEN VAN EEN TOEKOMSTBESTENDIGE EN DUURZAME AGRARISCHE SECTOR
INVESTEREN IN BETERE EN DUURZAME BEREIKBAARHEID
ZORG DRAGEN VOOR EEN EERLIJKE EN WEDERKERIGE ENERGIETRANSITIE
VERSTERKEN VAN EEN GROENE EN RECREATIEF AANTREKKELIJKE REGIO

Versie 20/01/20

OVER DIT POSITION PAPER

Met het voorliggende position paper geven wij als regio Lopikerwaard - de gemeenten IJsselstein, Lopik, Montfoort, Oudewater en Woerden - inzicht in onze gedeelde opgaven en ambities. Het is onze gezamenlijke inzet in (boven-)regionale en provinciale samenwerkings- en beleidsprocessen, zoals binnen de U16 en de provinciale omgevingsvisie. Met dit document brengen wij als samenwerkingspartner op transparante wijze richting en samenhang aan in onze participatie. Om vanuit ieders kracht en wederkerigheid tot afspraken te komen over een toekomstbestendige regio; een weerbaar Lopikerwaard. Wij hebben daarbij zes ambities geformuleerd en uitgewerkt:

1. Bouwen aan gezonde en vitale kernen;
2. Samen werken aan een krachtige en regionale economie;
3. Actief verkennen van een toekomstbestendige en duurzame agrarische sector;
4. Investeren in betere en duurzame bereikbaarheid;
5. Zorg dragen voor een eerlijke en wederkerige energietransitie;
6. Versterken van een groene en recreatief aantrekkelijke regio.

Dit position paper is een dynamisch document, verbonden met de Regionale Omgevingsagenda Lopikerwaard 2040, die nu wordt opgesteld. De inhoud van de samenwerking is voortdurend in ontwikkeling. Dit geldt overigens ook voor de vorm. Waar nodig zullen daarom aanpassingen en/of aanvullingen worden gedaan.

WEERBAAR LOPIKERWAARD

De Lopikerwaard - met onze vijf prachtige gemeenten; Lopik, Montfoort, Oudewater, IJsselstein en Woerden – is een gevarieerd gebied met een sterke identiteit en eigenheid. Het is een dynamische en afwisselende regio met groenstedelijke gebieden IJsselstein en Woerden en historische stadjes, dorpen en linten in een open groene en waterrijke landschap. In de Lopikerwaard wordt al eeuwen geboerd en geproduceerd, gewoond, ondernomen en gecreëerd. Dit is de kracht van de Lopikerwaard; een regio met een eigen karakter, grenzend aan én verweven met de grootstedelijke voorzieningen van de Metropoolregio Utrecht.

Een belangrijk onderdeel van onze identiteit is het unieke landschap; de lijnen uit het verleden die de Lopikerwaard zo de moeite waard maken. Een oer-Hollands landschap van linten, cope-verkavelingen, een hoge hemel en vergezichten; het meest gewaardeerde stuk Groene Hart. Daarmee neemt de Lopikerwaard binnen een grotere regio een eigen positie in. Omdat wij ons hiervan bewust zijn en ons hiervoor verantwoordelijk voelen, beschouwen we ons landschap als de basis voor ons handelen.

Aan het begin van de 21e eeuw staan we in de Lopikerwaard echter op een kantelpunt. Verschillende ontwikkelingen zetten bestaande structuren en functies onder druk. De aanstaande veranderingen in de landbouw, de druk op de woningmarkt, vergrijzing, leefbaarheids- en mobiliteitsvraagstukken alsmede de energietransitie zullen een grote impact hebben op onze leefomgeving. Daarnaast zijn de klimaatopgaven, droogte, vernatting en bodemdaling in delen van onze Lopikerwaard regio grote systeemontwikkelingen, met een stevige impact op de dorpen, steden en het buitengebied. Al deze ontwikkelingen kennen hun eigen ruimtevraag en zijn bovenal grensoverstijgend.

We staan als overheden voor de uitdaging om binnen deze dynamische context samen een nieuw verhaal toe te voegen aan de geschiedenis van de Lopikerwaard. Want de toekomst biedt ons ook kansen. Denk aan kringlooplandbouw, het toevoegen van nieuwe unieke (groene en waterrijke) woonmilieus, een duurzame economie of het accommoderen van nieuwe vormen van mobiliteit, transport en energie. Regionaal samenwerken aan opgaven en kansen is daarom niet alleen gewenst, maar ook noodzakelijk. Daarom willen wij vanuit een verbindende en eigen agenda bijdragen aan de toekomst van de Lopikerwaard en de Metropoolregio Utrecht. De U16 zien wij daarbij als een belangrijk samenwerkingsverband om onze opgaven te realiseren en om onze bijdrage te leveren aan de Metropoolregio Utrecht. Zorgvuldigheid is daarbij geboden om het unieke karakter en landschap van de Lopikerwaard, wat we zo koesteren, te behouden en als het kan te versterken. Het is aan ons om de benodigde en gewenste ontwikkelingen actief vorm te geven en een bijdrage te leveren op een manier die de Lopikerwaard past en versterkt.

Want een toekomstbestendige en duurzame Lopikerwaard, waar men goed en gezond kan wonen, werken, ondernemen en recreëren is van meerwaarde voor onze inwoners en die van de omliggende steden en kernen. In deze position paper formuleren we daarom onze visie en behoefte in relatie tot de ontwikkeling van de U16. Vanuit de samenhang en wederkerigheid. Om vanuit ieders kracht tot afspraken te komen over een toekomstbestendige regio; een weerbaar Lopikerwaard.

1. BOUWEN AAN GEZONDE EN VITALE KERNEN

Wat wij als Lopikerwaard bieden:

- Wij dragen bij aan de U16-woningbouwopgave door het toevoegen van complementaire dorpse en groenstedelijke woonmilieus en de transformatie van bestaande werklocaties.
- Daarbij hebben wij, zowel binnen als buiten de rode contour, aandacht voor een goede landschappelijke inpassing en identiteit van de Lopikerwaard en de kernen. Zo willen we ons onderscheidende Groene Hart-karakter van ons gebied behouden en versterken.
- Daarbij bieden wij ruimte voor unieke (en binnen de regio complementaire), innovatieve en klimaatbestendige woonmilieus én experimenten.
- Slechts indien de planlocaties in het stedelijk gebied zijn uitgeput accommoderen we een deel van de additionele U16-woonvraag naar (groen)stedelijke woonmilieus nabij de bestaande OV-knooppunten Woerden en IJsselstein.

Wat wij vragen:

- Ruimte voor en ondersteuning bij het ontwikkelen van in totaal circa 9.000 woningen in de vijf gemeenten van de Lopikerwaard, zowel binnen als buiten de rode contour. We gaan er daarbij vanuit dat het stedelijk gebied zoveel als mogelijk de eigen woonvraag accommodeert, mede door de ontwikkeling van Rijnenburg.
- Ruimte voor en ondersteuning bij het realiseren van het streven om minimaal vijftig procent van deze 9.000 woningen in het lage- en middensegment te bouwen.
- Ruimte voor en ondersteuning bij de transformatie van vrijkomend agrarisch vastgoed om een deel van de behoefte aan landelijke woonmilieus te kunnen accommoderen.
- Ruimte voor en ondersteuning bij investeringen in de vitaliteit en leefbaarheid van onze kernen.

Toelichting

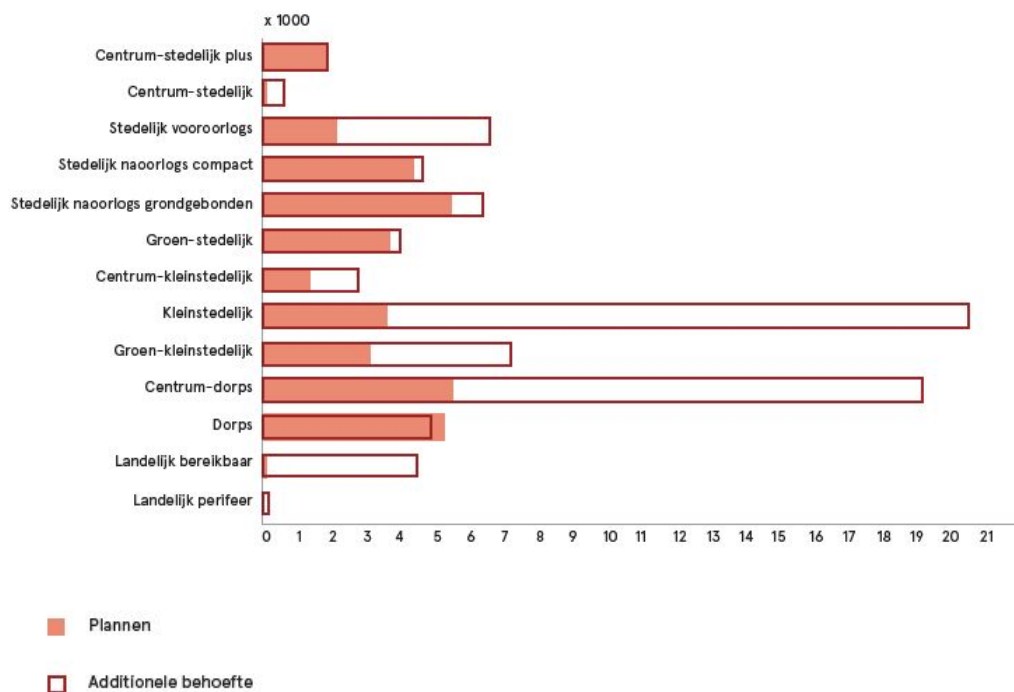
De Metropoolregio Utrecht is een van de sterkst groeiende regio's van Nederland. Daarmee bestaat er een aanhoudende druk op de woningmarkt. Prognoses voorzien een woningtekort in de U16 van ongeveer 104.000 woningen in 2040. Ook de woningmarkt van de Lopikerwaard weerspiegelt dat; in de U16 is een grote vraag naar de woonmilieus die wij bieden. Mede omdat ze aanvullend zijn op de woonmilieus in het stedelijk gebied, zoals kleinstedelijk of landelijk bereikbaar. Daarnaast zien we een grote vraag naar woningen in kleine kernen die betaalbaar en toegankelijk zijn voor de huidige bewoner, zoals starters of ouderen die kleiner willen wonen. Het aanbod is nu echter ontoereikend, waardoor de markt vastzit. Dit komt de vitaliteit en het draagvlak van voorzieningen, die nu al onder druk staan, niet ten goede. Voor ons is het dus allereerst van belang dat we bouwen vanuit de juiste kwaliteiten, voor de juiste doelgroep.

In de Lopikerwaard willen we daarom allereerst bouwen voor onze eigen lokale behoefte, daarom zetten we in op de ontwikkeling van zo'n 9.000 woningen (exclusief benodigde overprogrammering door planuitval) tot 2040, zowel binnen als buiten de rode contour. Uitgesplitst per gemeente betekent dat: circa 300

woningen in Lopik, 430 woningen in Montfoort, 700 woningen in Oudewater, 2.500 woningen in IJsselstein en 4.700 woningen in Woerden. Voor een belangrijk deel gaat het hier om landelijke, dorpse en groen- en kleinstedelijke woonmilieus, waarbij oog moet zijn voor de bereikbaarheid. We streven naar een kwalitatieve aanvulling op het aanbod in de U16 en zetten daarom in op nieuwe woonconcepten zoals drievoudig wonen, knoopen en erfdelen. Belangrijk is dat ook de transformatie van vrijkomende agrarische bebouwing hierbij een rol kan spelen, daarvoor hebben we planologische ruimte nodig. We hebben deze ruimte ook nodig bij ons streven om minimaal vijftig procent te bouwen in het lage- en middensegment, wat op veel van de huidige locaties niet haalbaar is.

Naast onze eigen vraag zien we dat er vanuit het stedelijk gebied een steeds grotere druk ontstaat op de omliggende kernen. Wij zien het als de verantwoordelijkheid van de stad Utrecht om eerst zelf alle mogelijke (binnenstedelijke) locaties te benutten. Een volgende stap zou daarin wat ons betreft ook de ontwikkeling van Rijnenburg zijn, mits de ontwikkeling ruimtelijk goed wordt ingepast in het landschap en de polder goed en duurzaam wordt ontsloten. Slechts indien nodig accommoderen we een deel van de additionele U16-woonvraag naar (groen)stedelijke woonmilieus nabij de bestaande OV-knooppunten Woerden en IJsselstein. Hierbij is een verdere investering in de bestaande knooppunten onontbeerlijk. In dit kader denken we dan ook graag mee over een regionaal afwegingskader.

Woningbehoefte versus bouwplannen tot 2030 regio Utrecht

Bron: ABF 2015, WoON 2015, Planmonitor 2016, bewerking Companen

2. SAMEN WERKEN AAN EEN KRACHTIGE REGIONALE ECONOMIE

Wat wij als Lopikerwaard bieden:

- We leveren een bijdrage aan de economische ontwikkeling van de Metropoolregio Utrecht en duurzame transformatie van sectoren, zoals de landbouw en maakindustrie.
- We bieden ruimte voor nieuwe werkgelegenheid, stimuleren innovatie en versterken de vitaliteit van de kernen door ruimte te bieden aan lokale bedrijvigheid, waaronder lichte en zware maakindustrie.

Wat wij vragen:

- Gezonde en evenwichtige ontwikkelingsruimte voor lokale en innovatieve bedrijvigheid (MKB) door transformatie en uitbreiding van werklocaties, zowel binnen als buiten de rode contour.
 - Ontwikkelruimte voor kleinschalige bedrijvigheid (op agrarische erven) in de linten, passend bij de eigen identiteit.
 - Voor de verdere groei en mogelijkheid tot uitplaatsing van met name transport, logistieke bedrijven en opslag kijken we naar een oplossing in U16 verband.
-

Toelichting:

De komende decennia zal onze economie sterk veranderen. Hoewel het goed gaat, zien we ook dat verdere ontwikkeling geen gegeven is; digitalisering, automatisering en verduurzaming zullen ook effect hebben op onze sectoren. De Lopikerwaard heeft een sterke economie die niet alleen regionaal georiënteerd is, maar in verbinding staat met bedrijven over de hele wereld. Onze ligging ten opzichte van belangrijke snelwegen en de sterke verwevenheid met de Metropoolregio Utrecht maakt dat zich in de Lopikerwaard veel kansen voordoen. Onze economie is aanvullend op de stedelijke economie; in de Lopikerwaard worden tastbare dingen gemaakt. High tech (proces)industrie met bedrijven in de voeding en farma die goed aansluiten op het gezondheidsprofiel van de U16. Gezondheids- en verduurzamingsopgaven zien we dan ook als belangrijk verdienmodel voor onze regio, ook wat betreft kleinschalige dienstverlening. Denk hierbij aan de verschillende kleine, maar pionierende ZZP-ers en zorgdiensten. Ons bedrijfsleven innoveert. Hiervoor is het van groot belang dat we bovenregionaal samenwerken aan het behoud van lokaal (technisch) talent, maar ook aan innovatieve oplossingen vinden voor het huisvesten van nieuwe werknemers en arbeidsmigranten.

Binnen de U16 is ingezet op 80.000 extra arbeidsplaatsen tot 2040. Dit is voor ons geen doel op zichzelf. Als Lopikerwaard willen we inzetten op een toekomstbestendige en krachtige economie door onze bedrijvigheid de kans te geven zich verder te ontwikkelen. In onze regio hebben we een sterk MKB, vaak familiebedrijven die lokaal geworteld zijn, met veel personeel uit de regio. Zo is de gemiddelde woon-werkafstand bij veel MKB bedrijven maar één kilometer. De lokale ontwikkel- en innovatie ambities willen we stimuleren en de ruimte geven. Ten behoeve van de vitaliteit van onze kernen en de Lopikerwaard als geheel. De groei die daarvoor onvermijdelijk is, is al moeilijk (ruimtelijk) te accommoderen in het kwetsbare landschap. Zeker nu veel bedrijvigheid door de transformatie naar woningen de stad wordt uitgeplaatst. Daarnaast vraagt de transformatie naar duurzame en circulaire bedrijfsvoering eveneens ruimte. Daarom willen we ruimte bieden aan de groei van lokale en innovatieve bedrijvigheid op en aan de

randen van bestaande werklocaties, zowel binnen als buiten de rode contour. We zetten in eerste instantie niet in op het acquireren van grote (inter)nationale bedrijven en logistieke centra. Voor de verdere groei van transport en logistiek zoeken we een oplossing in U16 verband. Ook willen we bij de transformatie van vrijkomende agrarische bebouwing in de linten flexibeler om kunnen gaan met kleinschalige bedrijvigheid. Hier willen we, mits bereikbaar en passend bij de identiteit van het lint, ruimte voor bieden.

3. ACTIEF VERKENNEN VAN EEN TOEKOMSTBESTENDIGE EN DUURZAME AGRARISCHE SECTOR

Wat wij als Lopikerwaard bieden:

- We leveren een bijdrage aan de ontwikkeling van een toekomstbestendige en op kringlopen gestoelde voedselproductie.
- Wij beheren en ontwikkelen op duurzame wijze ons gewaardeerde landschap.
- Waar nodig ontwikkelen wij - als onderdeel van het Groene Hart - een aanpak voor de veenweideproblematiek (o.a. bodemdaling en CO2 uitstoot) in de Lopikerwaard.

Wat wij vragen:

- Aandacht voor de toekomst van de agrarische sector in provinciale en regionale processen.
 - Planologische ruimte voor innovatie en nieuwe verdienmodellen van de boerenbedrijven (nieuwe manieren van landbouw, veeteelt en andere programma's op de erven), zoals bijvoorbeeld naar voren komt uit de ontwerpstudie 'Grote Vriendelijke Reus'.
 - Ondersteuning bij de transitie naar kringlooplandbouw.
 - Ondersteuning bij de verkenning naar nieuwe vormen van ruilverkaveling om de stapeling van opgaven in het landelijk gebied te kunnen accommoderen.
-

Toelichting

De agrarische sector van de Lopikerwaard is altijd van vitaal belang geweest voor de stad en stedelijke regio. Niet alleen als voedselproducent, maar ook als ruimtelijk-economische drager van het gebied en hoeder van het landschap. Met de ontginning van de veengronden en de verkaveling werd de Lopikerwaard steeds aangepast aan de eisen en kansen van de tijd. Onze inwoners en (agrarische) ondernemers zijn gewend om te innoveren. Opnieuw staat de agrarische sector op een kantelpunt. Door een stapeling van opgaven staan veel van onze boeren, veelal middelgrote familiebedrijven, onder druk. Dit komt door gebrek aan opvolging, door schaalvergroting als dominante trend, maar ook door een andere maatschappelijke blik op de landbouw. Bodemdaling, vernatting van veengebieden en klimaatverandering, vereisen een nieuw type agrarische bedrijfsvoering. Zowel vanuit de maatschappij als vanuit rijksbeleid klinkt een roep om kringlooplandbouw door. Dit is een grote uitdaging voor de Lopikerwaard, als wel het gehele Groene Hart. Toch zien we, ook voor de Metropoolregio Utrecht, veel kansen op het gebied van voedsel, landschap, recreatie, zorg en ook energie.

Wij zien daarom de transitie naar een toekomstbestendige en op kringlopen gestoelde voedselproductie als een belangrijke opgave voor de Lopikerwaard. Sneller zal de transitie gaan in het veenweidegebied en in de stedelijke randen, waar we opnieuw de verbinding tussen stad en land willen aanhalen door kringlopen te verkleinen en in te zetten op regionale productie. Daarvoor moeten we de kennis van boeren ontsluiten en helpt de ervaring die we nu al opdoen, zoals in het Veenweide Innovatiecentrum. Geleidelijker gaat de verandering in het agrarisch kerngebied. Waar door gebruik te maken van technologie en innovatie, en met

behoud van karakter, een transitie zal plaatsvinden. Essentieel hierbij is het verdienmodel van de boer; wij vinden het belangrijk dat agrariërs die verder willen boeren een goed inkomen kunnen verdienen en dat ze hun bedrijf voortzetten met respect voor landschap en natuur. Ideeën zoals uit de ontwerpstudie 'Grote Vriendelijke Reus' laten zien dat er kansen liggen. Daarom zien wij voor alle overheden een actieve rol weggelegd om samen met deze boeren te werken aan een toekomstbestendige agrarische sector. Met een goed verdienmodel; een *new deal* tussen boer en burger.

4. INVESTEREN IN BETERE EN DUURZAME BEREIKBAARHEID

Wat wij als Lopikerwaard bieden:

- We leveren een bijdrage aan de ontwikkeling en facilitering van duurzame mobiliteitsvoorzieningen, zoals energiezuinig, gedeeld of openbaar vervoer.
- We willen de bereikbaarheid van en naar de stad Utrecht verbeteren door de ontwikkeling van OV-overstappunten in IJsselstein en Woerden.
- We versterken en verbeteren het (bestaande) regionaal (recreatief) fietsnetwerk.

Wat wij vragen:

- Ontwikkelen van veilige (snel)fietsroutes van en naar het stedelijk gebied en knooppunten Woerden en IJsselstein.
 - Versterken OV-knooppunten IJsselstein en Woerden (parkeren, oplaadpunten, huurfietsen, etc.) en hun verbinding met de rest van de Lopikerwaard.
 - Ontwikkelen snelle (Noord-Zuid) OV-verbinding in de regio Lopikerwaard als alternatief voor de auto.
 - Ontwikkelen bereikbaarheid van de kernen via fiets, OV en slimme woon- en mobiliteitsconcepten.
-

Toelichting

Door de snel groeiende bevolking, woningbouw en economische dynamiek in de Metropoolregio Utrecht groeit de mobiliteitsvraag sterk. Terwijl er door een vergrijzende bevolking en de verduurzamingsopgave andere eisen worden gesteld aan de regionale bereikbaarheid. We zullen samen de transitie moeten maken naar een schoner systeem, waar voor jong en oud goede bereikbaarheid wordt gegarandeerd. Dit doen we nu al door in U16 verband een bijdrage te leveren aan de bereikbaarheid van de Metropoolregio Utrecht, via weg en OV. Ook in de toekomst nemen we onze verantwoordelijkheid door bijvoorbeeld de ontwikkeling van overstappunten op het stedelijk OV van Utrecht en het versterken van het recreatief fietsnetwerk.

In de Lopikerwaard zelf – zeker in de kleine kernen – laat de bereikbaarheid echter te wensen over. Onze regio is erg auto-afhankelijk; mensen hebben weinig keuze in de manier van verplaatsen. Wanneer we de kernen echter beter en duurzamer bereikbaar maken opent zich een heel nieuw perspectief op het gebied van wonen, economie en recreatie. We zien kansen om de ontwikkeling van het wonen op te laten lopen met de ontwikkeling van het OV. Nieuwe woningen vragen om investeringen in de OV-knooppunten in IJsselstein en Woerden, knooppunten die ook dienen als poort naar de rest van de Lopikerwaard. Daarnaast liggen verschillende kernen voor de fietsende forens binnen handbereik. Ook vanuit recreatief en toeristisch oogpunt is de ontwikkeling van een goed (snel)fietsnetwerk een kans voor de Metropoolregio Utrecht. Een gewaardeerd landschap binnen handbereik is een steeds sterkere vestigingsvoorwaarde. We willen daarom samenwerken aan de ontwikkeling van een goed en veilig (snel)fietsnetwerk.

Veel van de kernen in de Lopikerwaard zijn via oost-west georiënteerde OV-lijnen (bus, tram of trein) met Utrecht verbonden. De reistijd met het openbaar vervoer is vaak lang, mede omdat de reis via Utrecht loopt. Neem bijvoorbeeld IJsselstein dat via Utrecht is verbonden met Woerden. De aanleg van een robuuste

HOV-verbinding die het gebied in noord-zuidrichting doorkruist, zou de bereikbaarheid binnen de Lopikerwaard aanzienlijk verbeteren. Door andere buslijnen hier slim op aan te laten takken verbetert ook de bereikbaarheid van de overige kleine kernen. Dit sluit aan op het nu nog ontbrekende 'wiel-met-spaken' concept van Uned. Veel inwoners hebben op dit moment weinig keuze in de manier van reizen, dan ligt het gebruik van de auto voor de hand. Daarom willen we het gebruik van duurzaam, gedeeld of openbaar vervoer beter en gemakkelijker maken. Hiervoor hebben we extra (financiële) ondersteuning nodig.

5. ZORG DRAGEN VOOR EEN EERLIJKE EN WEDERKERIGE ENERGIETRANSITIE

Wat wij als Lopikerwaard bieden:

- Wij leveren een volwaardige bijdrage aan de Regionale Energiestrategie (RES) door in ieder geval op te wekken voor de eigen behoefte van de Lopikerwaard. Pas wanneer alle mogelijkheden binnen de regio zijn benut (besparing, warmte, opwek) zijn wij bereid te kijken naar mogelijkheden voor additionele collectieve opwek in ons gebied.
- Wij zetten ons in U16 verband in voor afstemming over de grensoverschrijdende warmtebronnen van de Lopikerwaard.

Wat wij vragen:

- Een eerlijke en wederkerige verdeling van de duurzame energieopwekking richting onze inwoners en ondernemers en tussen gemeenten, met oog voor landschappelijke inpassing in U16 verband. We gaan er daarbij vanuit dat elke U16 gemeente in beginsel zelf verantwoordelijk is voor het accommoderen van de eigen energievraag.
- Ruimte en ondersteuning voor het organiseren van lokale baten en eigenaarschap van de energietransitie.

Toelichting

Het accommoderen van de energietransitie is een van de belangrijke 'ruimtevragers' tot 2050. Dit geldt niet alleen voor de Lopikerwaard, maar ook voor de U16 en Nederland. Om als U16 de energietransitie te laten slagen is samenwerking cruciaal: zo is in Utrecht en Nieuwegein de vraag groter dan de mogelijke opwekking, terwijl voor de Lopikerwaard en Vijfheerenlanden het omgekeerde geldt. Over een (boven)regionale energievoorziening maken we afspraken in de Regionale Energiestrategie (RES) en verkennen we de samenhang van de verschillende opgaven in het Regionaal Economisch Programma (REP). Logischerwijs wordt er in deze processen in belangrijke mate naar ons gekeken voor het energievraagstuk. Wij voelen ons verantwoordelijk om een volwaardige bijdrage te leveren aan de energietransitie door in ieder geval op te wekken voor eigen behoefte. Een grotere bijdrage is slechts bespreekbaar wanneer elke U16 gemeente eerst zo veel als mogelijk zal zorgen voor het accommoderen van de eigen energievraag.

Voor het draagvlak en de toekomst van de Lopikerwaard zijn een goede ruimtelijke inpassing, die past bij de openheid, linten en cope-verkaveling van ons gewaardeerde Groene Hart landschap. Ook een eerlijke verdeling van kosten en baten is essentieel. We willen daarom bovenal vormgeven aan een eerlijke en wederkerige energietransitie in U16 verband, waarbij opwekken samen opgaat met investeringen en lokale baten en eigenaarschap. Om te komen tot een evenwichtige ontwikkeling zetten we in op besparing en een energiemix - zon, wind, aqua- en geothermie en omgevingswarmte - en hanteren we een set ruimtelijke ontwikkelprincipes als ladder zodat we ons landschap zo min mogelijk belasten. Op deze manier denken we een goede balans te kunnen vinden tussen enerzijds het invullen van de opwekambitie en anderzijds het zuinig omgaan met ons krachtige landschap. Deze ontwikkelprincipes zijn de ruimtelijke dragers van de

energietransitie. Allereerst benutten we restwarmte en de waterrijke gebieden voor omgevingswarmte en benutten we de geschikte daken van de Lopikerwaard voor zonne-energie. Ook passen we grootschalige collectieve energieopwekking zorgvuldig in op en rondom bedrijventerreinen (dichtbij grote afnemers), langs infrastructuur en/of in de polder met oog voor de landschappelijke en cultuurhistorische waarde.

6. VERSTERKEN VAN EEN GROENE EN RECREATIEF AANTREKKELIJKE REGIO

Wat wij als Lopikerwaard bieden:

- Wij bieden het hoogstgewaardeerde landschap van het Groene Hart; een unieke groene en waterrijke regio met legio recreatieve mogelijkheden voor de Metropoolregio Utrecht.
- Het landschap en de cultuurhistorie van de Lopikerwaard levert een belangrijke bijdrage aan het vestigingsklimaat.
- Ons open en groene landschap en onze rustige woonmilieus leveren een bijdrage aan de ambities op het gebied van gezond stedelijk leven.
- Wij bieden de mogelijkheid tot educatie op thema's als landbouw, cultuurhistorie en watergerelateerde historie.
- Wij zetten ons in voor het versterken van het natuurnetwerk en de biodiversiteit.

Wat wij vragen:

- Ondersteuning bij klimaatadaptatie en het remmen van bodemdaling in kwetsbare delen van het landelijk en stedelijk gebied.
 - Het opheffen van barrièrewerking bij fiets- en wandelpaden en vaarwegen door bijvoorbeeld grootschalige infrastructuur.
 - Ontwikkeling van een fijnmaziger en meer kleinschalige recreatieve infrastructuur.
 - Ondersteuning bij de natuurlijke ontwikkeling en beheer van het landschap.
-

Toelichting

De Lopikerwaard is het best gewaardeerde landschap van het Groene Hart. Dat is te merken aan de vele mensen die elke dag recreëren in onze gemeenten. Het waterrijke karakter en de karakteristieke kernen vormen de recreatieve kracht van het gebied, hier zijn veel dagvoorzieningen voor toeristen te vinden. De laatste jaren heeft de recreatieve sector zich verder ontwikkeld, een ontwikkeling die zich verder doorzet door de groei in de regio en daarbuiten. Zo leveren we met een sterk cultuurhistorisch landschap een belangrijke bijdrage aan de U16 ambitie 'Gezond stedelijk leven voor iedereen'. Denk hier bijvoorbeeld aan de mogelijkheden voor landbouw (o.a. kaas), cultuur- en watergerelateerde historische educatie (o.a. Oude Hollandse Waterlinie). We zien toerisme en recreatie als een belangrijke kans voor de Lopikerwaard, maar willen niet dat dit leidt tot verrommeling en overmatige drukte, ook met oog op de andere ruimtelijke opgaven die hier hun plek moeten vinden. De hier zo gekoesterde diversiteit - de overgang van stad naar groen buitengebied - willen we behouden en versterken.

Door routes toe te voegen in de linten, maar ook in de tussengelegen poldergebieden, ontstaat er een fijnere wandelstructuur die het gebied aantrekkelijker maakt voor recreanten en toeristen. Hierbij zien we met name kansen in het verbeteren van de verbindingen in noord-zuidrichting, vanuit het klassieke oost-west

patroon. Ook het fijnmaziger maken van waterrecreatie, bijvoorbeeld de kanoroutes, is kansrijk. Voor recreanten van buiten laat de toegankelijkheid van de polder te wensen over. De Lopikerwaard wordt omgeven en doorsneden door grote infrastructuur. Dit vormt niet alleen een barrière voor recreanten en toeristen vanuit de stad, maar ook voor onze eigen inwoners die genieten van de polders of gewoon op de fiets naar school of werk gaan. We willen de infrastructurele barrières slechten door bijvoorbeeld extra tunnels, bruggen en fietspaden aan te leggen.

Door het intensieve gebruik van de Lopikerwaard staan de natuur en het cultuurhistorisch landschap echter wel onder druk. Deze ontwikkeling willen we stoppen en keren door het natuurnetwerk te versterken en natuurlijk beheer van gronden te stimuleren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de uiterwaarden van de Lek en Hollandse IJssel, maar ook aan duurzaam (maai)beheer van de talloze slootranden en kleinere waterstructuren. Zij vormen een belangrijke kans voor natte natuur. We willen dit netwerk verder ontwikkelen door ontbrekende schakels aan te leggen en aangrenzende (randen van) percelen natuurlijk te beheren of met rust te laten. We zien een grote kans om dit samen op te laten lopen met klimaatadaptatie, door met de ontwikkeling van het landschap in te spelen op de effecten van extremer weer. Dergelijke ontwikkeling van natuur en recreatie, zal moeten worden bekeken in relatie tot de toekomst van de agrarische sector. Daarnaast willen we dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen - woningen, infrastructuur, openbare ruimte - klimaatadaptief en bodemdalingsbestendig zijn. Dit vergt een verandering in de manier waarop wij onze ruimte inrichten, de technieken die wij gebruiken en de manier waarop wij werken.